

Odlikovan slovenski pesnik.

Spisal *Ladislav Ogorek.*

Pretেকlega meseca je odlikoval naš presvetli cesar z viteškim križcem Franc-Jožefovega reda slovenskega pesnika in pisatelja Jožefa Stritarja, katerega podoba kaže današnji »Zvonček« svojim bralcem.

To visoko odlikovanje si je pridobil naš slavni rojak z neumornim, plodonosnim delovanjem na književnem polju, ki ga je začel obdelovati leta 1866. in ki ga je do današnjega dne okrasil s premnogimi krasnimi pesniškimi proizvodi.

Ime Stritarjevo je tudi »Zvončkovim« bralcem dobro znano. Z njim so jih seznanile že naše šolske knjige, po katerih je raztreseno mnogo njegovih pesniških in pripovednih spisov, z njim jih je pa seznanila tudi naša,

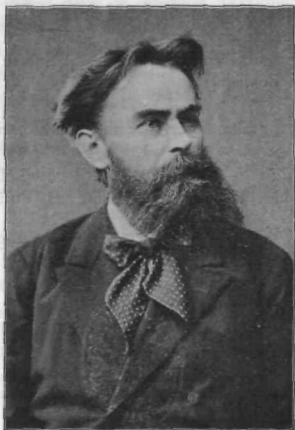
vsem Slovencem in Slovenkam v čast in ponos delujoča družba sv. Mohorja, ki je izdala doslej že dvoje Stritarjevih knjig: »Pod lipo« in »Jagode«, a nam za letošnje leto obljublja še tretjo Stritarjevo knjigo.

Tako je zaslovelo Stritarjevo ime širom slovenske domovine, a tudi preko njenih mej se je razglasila njegova slava, zakaj povsod, koder bivajo in govore Slovenci, izgovarjajo s častjo ime tega svojega rojaka; povsod, kjer stanujejo Slovani, poznajo Stritarja po njegovih umetniških delih, da, celo Nemcem ni naš Stritar tujec . . .

Zdi se nam umestno, da seznanimo svoje bralce поблиže z življenjem in delovanjem Stritarjevimi, ki mu bodi cesarjevo odlikovanje skromno plačilo za neizmerne za-

sluge, ki si jih je pridobil za razvitek in velikanski napredek slovenske književnosti.

Jožef Stritar je bil rojen leta 1836. v Velikih Laščah na Dolenjskem kot sin preprostih kmetiških staršev. Latinske šole je dovršil v Ljubljani, odkoder je odšel na dunajsko vseučilišče, kjer se je izobraževal za profesorja latinskega in grškega jezika. Njegovi ubožni starši ga niso mogli podpirati, zato si je moral sam služiti kruh, kakor si morajo še dandanes premnogi

slovenski dijaki, ki se pripravljajo v tujini na visokih šolah za svoj poznejši poklic. Ker nimamo svojega slovenskega vseučilišča v Ljubljani, morajo naši dijaki v daljna, tuja mesta, kjer premnogim ob pomanjkanju in stradanju prezgodaj omagajo zdrave moči, da morajo leči v grob prej, nego se izpolni ono upanje, ki ga stavi domovina vanje.

To je naša žalostna usoda!

No, Stritarju se je posrečilo, da je prišel še kot dijak dunajskega vseučilišča za učitelja in odgojitelja v višje rodbine, s katerimi je potoval ob počitnicah po Nemškem, Francoskem, Italijanskem, Švicarskem i. t. d. ter se na ta način naučil dotičnih jezikov, se seznanil z njih slovstvom ter izpoznal tuje narode, njih šege ter družbinske in državne razmere. Kar je doživel in čutil na svojih potovanjih, to nam je mojstrski opisal v »Popotnih pesmih«. Končno je stopil Stritar v državno službo ter je deloval do lanskega leta kot profesor latinskega in grškega jezika na Dunaju, kjer uživa sedaj za-sluzeni pokoj.

Stritar je bil prvi, ki je prav izpoznal vrednost Prešernovih poezij.*) S pisateljem Jurčičem jih je izdal l. 1866. Dve leti pozneje je izdal z Jurčičem in Levstikom »Mladiko«, t. j. zbirko pesmi in povesti. Leta 1870. pa je osnoval na Dunaju leposloven list »Zvon«, ki je bil poslej sredotočje slovenskega leposlovja in ki je združil vse mlajše in novejšje slovenske pisatelje k skupnemu, plodonosnemu delovanju. Stritar je neumorno deloval. Skoro polovico lista je pisal sam, vrhutega pa vzgajal mlade pisatelje. V šestih »Zvonovih« letnikih je priobčil svoje najiminitnejše proizvode, pod katere se je čestokrat podpisaval s pesniškim imenom »Boris Miran«. S svojim »Zvonom« je vzgojil nov pisateljski rod, v katerem zavzemata prvo mesto naša slavna pesnika Simon Gregorčič in Anton Aškerc, in z njim je odprl slovenski besedi pot v gosposko, olikano družbo, kar je Stritarjeva neminljiva zasluga, ki mu je zanjo slovenski narod dolžan večno hvaležnost!

Stritarjevi spisi so polni duha in srca. Pričajjo nam, da jih je spisal zrel, izkušen mož, z globokim pogledom v skrivnosti prirode in življenja. Stritar piše v gladki, preprosti, čisti, a krašni, pesniškovzvišeni slovenščini, kakor malokateri izmed slovenskih pisateljev. Vse svoje spise je zbral in izdal v sedmih debelih knjigah.

»Zvonček« želi v delu za povzdigo slovenske književnosti osivelemu pesniku in pisatelju Stritarju, da bi se še dolgo vrsto let veselil cesarjevega odlikovanja!

*) O Prešernu je pisal »Zvonček« v I. letniku (1900) str. 211 in dalje.

